



TÜRKİYE'DE SERBEST ÇEVİRMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR, BU SORUNLARIN ETKİLERİ VE ÖNERİLER*

*Hüseyin ERSOY***

*Mehmet Cem ODACIOĞLU****

ÖZET

Bu çalışmada, serbest çevirmenlerin Türkiye piyasasında karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların onları yabancı çeviri çeviri bürolarına yönlendirmede etkileri olup olmadığı sorunsalı tartışılmıştır. Sorunların ayrıntılı incelemesine geçmeden önce çeviri mesleğinin Türkiye'deki durumuna da kısaca değinilmiştir. Araştırma kapsamında, Türkiye sınırları içinde yaşayan veya Türk vatandaşı serbest çevirmenlerin deneyimlerinden yararlanılmıştır. İncelenen örnekler ise dünyanın farklı bölgelerindeki çevirmenleri bir araya toplama ve üyelerine çeşitli kaynak ve hizmetler sunma amacıyla kurulmuş kapsamlı bir internet ağı olan proz.com internet sitesinden alınmıştır. Çalışmada, çeviri mesleği ve sorunları çok güncel bir konu olduğu için eski tarihlerde yazılmış yazılı kaynaklara oranla bilimsel nitelikte internet kaynaklarından daha çok faydalanılmıştır. Bu kaynakların bir kısmı üniversitelerin resmi internet sayfaları veya devlet kurumlarına ait resmi sitelerden toplandığı gibi bir kısmı da çeviri derneklerinin veya yabancı kuruluşların resmi sitelerinden alınmıştır. Çalışma boyunca, serbest çevirmenlerin Türkiye piyasasında karşılaştıkları sorunlar detaylı olarak ele alınmış ve bu sorunların çevirmenler için ne gibi sonuçlar doğurduğu, yerli yabancı çeviri bürolarının seçimindeki etkileri üzerinde durulmuştur. Çalışmanın kapsamı gereği, sadece serbest çevirmenlerin sıkıntılarına değinilmişse de aslında sorunlar kamuda çalışan çevirmenleri de etkilemektedir. Ancak, serbest çevirmenlerin iş garantileri olmadığından, konu daha değişik bir boyut kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Serbest Çevirmen, Türkiye Çeviri Piyasası, Yabancı Çeviri Büroları, Çeviri Mesleği, Proz, Çeviri Mesleği ve Sorunları.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Çeviribilim Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, El-mek: huseyinersoy54@gmail.com

*** Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Çeviribilim Anabilim Dalı, El-mek: codacioglu@sakarya.edu.tr



PROBLEMS FACED BY FREELANCE TRANSLATORS IN TURKEY, EFFECTS OF THESE PROBLEMS AND SUGGESTIONS

ABSTRACT

Our aim in this study is to examine problems of freelance translators on the Turkish translation market and analyze these problems on whether they affect the preference of foreign translation agencies or not. Before making a detailed analysis of these problems, we also aim to discuss the status of translation profession in Turkey. In the framework of the paper, experiences of Turkish freelance translators or the ones living in Turkey have been used. Sample cases have been taken from a comprehensive internet network proz.com whose objective is to gather translators in different regions of the world and provide its members with various types of translation resources. Throughout the study, scientifically proved internet resources outweigh old dated written ones since translation profession and its problems is respectively a current issue. Resources have been received from official websites of universities, Turkish government, translation associations and foreign institutions. Throughout the study, problems faced by freelance translators in Turkey have been dealt with in detail. What can the outcomes of these problems be for this special kind of translators and what can their effects for the choice of local or foreign translation agencies be have also been shown. The study only focuses on the problems of freelance translators though these problems can actually be correlated with another group, namely public translators as well. However, freelance translators do not have a job guarantee, which as a result causes the issue to gain a different dimension.

Key Words: Freelance Translator, Turkish Translation Market, Foreign Translation Agencies, Translation Profession, Proz, Translation Profession and its Problems.

GİRİŞ

Çeviri tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. İletişimin var olduğu andan itibaren çeşitli kültür ve toplumlar birbirleriyle anlaşabilmek için çeviriye başvurmuş ve bu sayede birbirlerini anlayabilmişlerdir. Çeviri pratiğinin millattan önce 1.yüzyılda yaşamış olan Cicero'ya kadar uzandığı göz önüne alındığında, çevirinin köklü bir geçmişe sahip olduğu ve daha o dönemlerde toplumları şekillendirip dönüştürmeye başladığı söylenebilir. Ancak çevirinin bilim olarak kabul görmesi ve akademik bir disiplin statüsü kazanması ancak 20.yüzyılın ikinci yarısında mümkün olabildi. Akademik bir statü elde eden çeviri alanı, çeviri pratiğine duyulan ihtiyacı da geçmişe oranla artırmıştır. Bunda o dönemde yaşanan tarihsel olaylar ve gelişmeler de etkilidir.

Çeviri pratiğine duyulan ihtiyaç 21.yüzyılda daha büyük boyutlara ulaşmıştır. Teknolojik gelişmelerin ve uluslararası yaklaşmanın arttığı bu dönemde özellikle gelişmekte olan ülkeler, diğer ülkelerdeki (bilhassa gelişmiş) gelişmelerden haberdar olmak ve yeni ortama ayak uydurmak için çeviri piyasasına eskiye oranla daha çok önem vermiştir. Bu ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014*



Çeviri piyasası oluşturarak, Avrupa’yı yakın takibe alan ülkemizde ilk defa Hacettepe (1982-1983)¹ ve Boğaziçi Üniversiteleri (1983-1984)² tarafından İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümleri kurulmuştur. 1992 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi³ Mütercim Tercümanlık Bölümünü kurdu ve Fransızca alanında eğitim veren ilk kurum oldu. 1993 yılında İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık anabilim dalını kurmuştur, 2000 yılında da İngilizce ve Fransızca Mütercim Tercümanlık anabilim dalı hizmete açılmıştır.⁴

Ayrıca 2013 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna⁵ bakıldığında, Türkiye sınırları içerisinde 15 vakıf üniversitesinde ve 12 devlet üniversitesinde değişik dillerde mütercim tercümanlık bölümlerinin kurulduğu görülmektedir.⁶ Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi, önceleri sadece İngilizce dilinde yazılı ve sözlü çevirmen yetiştirmek amacıyla kurulan mütercim tercümanlık bölümleri zamanla Almanca ve Fransızca, daha da gelişerek Rusça, Çince, Farsça, Arapça vb. dillerde eğitim verme yolunda adımlar atmıştır. Çeviri alanında ihtiyaç duyulan dillerdeki artış, ülkemizdeki çeviri piyasasının ne kadar geliştiğini göstermektedir.

Çeviri piyasasında önemli bir aşama kaydedilirken, bazı aksaklıklar ve sorunlar da meydana gelmiştir ve gelmektedir. O halde her meslekte olduğu gibi çeviri mesleğinde de birtakım sorunlar vardır. Bu çalışmada, piyasada sayıca fazla olduğu düşünülen serbest çevirmenlerin karşılaştığı sorunlar üzerinde durulacaktır. I. kısımda, çeviri mesleğinin Türkiye’deki durumuna değinilecektir. II.Kısımda, çalışmanın ana çekirdeği olan serbest çevirmenlerin Türkiye piyasasında karşılaştığı sorunlar, metne dayalı bir yöntemle irdenlenecektir. III.Kısımda serbest çevirmenlerin yabancı çeviri bürolarına yönelmesinde bu sorunların etkisi tartışılacaktır.

Çalışmada ele alınan örnekler proz.com internet sitesine kayıtlı, Türkiye’de yaşayan veya Türk vatandaşı serbest çevirmenlerin paylaştığı konu başlıkları ve yorumlardır. Bu sebeple, metne dayalı bir yöntem izlenmiştir. Proz internet sitesi, dünyanın farklı bölgelerindeki çevirmenleri bir araya toplayan ve üyelerine çeşitli kaynak ve hizmetler sunan kapsamlı bir internet ağıdır⁷. Sitenin özellikle forum kısmında çevirmenlerin işverenle yaşadıkları sorunlar, deneyimler, çeviri terminolojisi tartışmaları vb. pek çok konu bulunmaktadır. Ancak daha önce de belirtildiği gibi araştırmamızın kapsamı gereği, sadece forumda üyeliği bulunan serbest çevirmenleri bekleyen sorunlar ve sorunlarla ilgili forum başlıkları üzerinde durulmuştur. Bu sorunların onları yabancı tercüme bürolarına ne oranda yönlendirdiği de ayrıca gösterilmiştir.

Çeviri mesleği ve sorunları çok güncel bir konu olduğu için eski tarihlerde yazılmış yazılı kaynaklara oranla bilimselliği kanıtlanmış internet kaynaklarından daha çok faydalanılmıştır. Bu kaynakların bir kısmı üniversitelerin resmi internet sayfaları veya devlete ait resmi sitelerden toplandığı gibi diğer kısmı da çeviri derneklerinin veya yabancı kuruluşların resmi sitelerinden

¹ <<http://mtb.hacettepe.edu.tr>>, (26.04.2014)

² <<http://transint.boun.edu.tr>>, (26.04.2014)

³ <<http://de.yildiz.edu.tr>>, (26.04.2014)

⁴ <http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/ceviribilim/>, (26.04.2014)

⁵ <[http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%20C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%20C4%B0%20\(24%2006%202013\).pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%20C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%20C4%B0%20(24%2006%202013).pdf)>, (01.03.2013) Benzeri bir çalışma daha önce Betül Parlak tarafından 2009 yılı verileri esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

⁶ **Vakıf:** Atılım Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Çankaya Üniversitesi, Girne Amerikan Üniversitesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi, yeditepe Üniversitesi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi. **Devlet:** Doğu Akdeniz Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi

⁷ <<http://www.proz.com>>, (25.02.2014)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



alınmıştır. Çalışmanın mesleğin sorunları açısından, sonraki çalışmalara ve uygulamalara ışık tutacağı da düşünülmektedir⁸.

Ayrıca çalışmada, terim birliği olması açısından “çevirmen”, “çeviri bürosu” vb. kavramlar tercih edilmiştir. Tercüme Arapça bir kelimedir ve sözlü çeviri yapan anlamında kullanılır. Bugünkü tercüme bürolarının yazılı çeviri de yaptığı düşünülürse, daha kucaklayıcı olan çevirmen (yazılı/sözlü), ve çeviri bürosu kavramları kulağa daha hoş gelmektedir. Kültürel’in da belirttiği gibi, “*terimler bilim, sanat ve meslek dallarının mensupları arasında anlaşmayı sağlayan, ait olduğu alanın özel kavramlarını karşılayan kelimeler*” (2009:2378) olmalıdır. Bu açıklama aslında sorunları çığ gibi büyüyen bu mesleğin aynı zamanda terim birliği sorununun da olduğunu gösterir. Ancak bu sorun başka bir araştırma konusudur ve makalemizin özü çeviri mesleğinin sorunları olduğundan yer verilmemiştir.

ÇEVİRİ MESLEĞİNİN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Çevirinin bir meslek olup olmadığı süregelen bir tartışma konusu olmuştur. Zira çeviri eylemi, Mütercim Tercümanlık bölümlerinden mezun olmayan ancak dil yeterliliğini kanıtlamış veya noterden yeminli tercüman veya daha doğru bir ifadeyle çevirmen olan alaylı kimseler tarafından da yapılmaktadır. Ancak bu uğraşın lisans ve hele ki lisansüstü eğitimi varsa, ona meslek değildir demek son derece yanlış bir uygulamadır. Nitekim 26 Aralık 2012 tarihinde⁹ 2012/97 sayılı kararla, MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) bu yanlışlığın farkına varmış ve 12 UMS0274-6 Referans koduyla bir UMS-Çevirmen-6 (Ulusal Meslek Standardı) yayınlanmıştır. UMS-Çevirmen Seviye 6, 29 Ocak 2013 tarihinde resmi gazetede basılmıştır.

Bu standartta ilk defa çevirmenlik meslek olarak tanımlanmış ve çevirmenin (Seviye 6), "ilgili mevzuat ve/veya sözleşme, İSG önlemleri, kalite standartları ve hizmet prosedürleri çerçevesinde çeviri süreçlerinin iş organizasyonu ile hazırlık faaliyetlerini gerçekleştiren; sözlü çeviri, işaret dili çevirisi ve/veya yazılı çeviri faaliyetlerini yürüten ve bireysel mesleki gelişimini sağlayan nitelikli kişi"¹⁰ olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca standartta mesleğin uluslararası sınıflandırma sistemindeki yeri, çevirmenleri ilgilendiren sağlık, güvenlik ve çevre şartlarıyla ilgili düzenlemeler, çalışma ortamı ve koşulları, meslek profili, çeviri sürecinde kullanılacak araç, gereç ve ekipman, bilgi ve beceriler, çevirmenden beklenen davranışlar, ölçme, değerlendirme ve belgelendirme yöntemleri vb yer almaktadır. Çevirinin meslek olarak kabul edilmesi ve çevirmen açısından getirilen yenilikler düşünüldüğünde UMS-Çevirmen Seviye 6 olumlu bir gelişmedir ancak genel olarak bakıldığında zaten bilinen şeylerin yeniden yazıma dökülmesi olduğu da gözden kaçmamaktadır. Çeviri alanında meslekleşmenin sağlam zemine oturtulması ve bir odalaşmanın hayata geçirilmesi için, bu ve benzeri çalışmaların daha da ileriye götürülmesi gerekmektedir. Çeviri Derneği, yayınlanan UMS Çevirmen Seviye 6'nın, çeviri alanına ve mesleğine ne ölçüde katkı sağlayabileceğine ve bundan sonraki süreçle ilişkin sorulara cevap aramak için 23 Şubat 2013 tarihinde, Ahmet Hamdi Tanpınar Kütüphanesinde bir çalıştay gerçekleştirilmesi bile kararlaştırılmıştır.

Peki çevirinin bu kadar uzun bir dönem meslek olarak kabul görmemesinin nedeni ne olabilir? Eruz'a göre (2012:17), çevirmenlik mesleğini meslek statüsüne kavuşturmak için neredeyse kırk iki yıldır uğraşılmıştır çünkü çeviri mesleği yasal statüden yoksundu ve tam bir

⁸ Çalışma sadece serbest çevirmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların onları yabancı tercüme bürolarına yönlendirip yönlendirmediği noktasına yoğunlaşacaktır.

⁹ Bu tarihten daha önce, TÇİD (Tüm Çeviri İşletmeleri Derneği) ve TSE, TS EN 15038'i (çeviri hizmet standardı) sektöre kazandırmıştır.

¹⁰ <http://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/2013/300113/CEVIRMEN_Seviye_6_UMS.pdf>, (08.03.2014)

odalama ve meslekleşme günümüzde bile sağlanamamıştır. Sadece derneklerin¹¹ çabalarıyla bir yere gelmeye çalışan çeviri mesleğinde dayanışma ruhu zayıf kaldı. Çünkü üye sayısı yetersiz kalmıştır. Çeviri çoğunlukla bir ek iş olarak görülüp, hobi olarak algılandı ve meslek olduğu, çevirmeninse meslek erbabı olduğu uzun bir dönem kabul edilmedi (Gürçağlar, 2005: 121) Ayrıca Kaya'ya göre (2012: 44) "yıllardır sektördeki sorunlara teşkil eden tanımsızlık, belgesizlik, meslek ve kalite standartlarının eksikliği meslekleşmeye engel olmuş ve denetimsizliği de beraberinde getirmiştir". İşte bu ve benzeri nedenlerle, ancak 29 Ocak 2013 tarihinde meslekleşme yolunda önemli adımlar atılabildi.

SERBEST ÇEVİRMENLERİN TÜRKİYE PİYASASINDA KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Serbest çevirmenler için en büyük sıkıntıların başında meslek yüksek okulları¹² bünyesinde bulunan uygulamalı çeviri bölümleri gelmektedir. Fakültelerin dört senelik mütercim tercümanlık bölümlerinden mezun veya söz konusu bölümde lisansüstü eğitim almış bireyler, dil yeterliğini kanıtlamış ve yeminli çevirmen onayıyla piyasada çevirmen olarak çalışan alaylı kesim karşısında birtakım sorunlar zaten yaşamaktadır. Bir de buna iki senelik uygulamalı çeviri bölümleri eklenince çeviri kim tarafından yapılmalıdır sorunu işin içinden daha çıkılmaz bir hal almaktadır. Bu sorunu ele alırken, alaylı çevirmenlerin eğitim almış olanlara oranla daha zayıf ve kötü çeviri yaptığını ifade etmek yanlış olur. Piyasada uzun zamanlar çalışmış ve ad yapmış birçok alaylı çevirmen bulunmaktadır. Ancak, alaylı çevirmenlere de işin etiği ve mesleğin daha saygın bir statü kazanması açısından kısa süreli çeviri kursları veya eğitimi verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, çevirmenler için bir diğer önemli derste ana dil dersi olmalıdır. Fakültelerin dört senelik Mütercim Tercümanlık bölümlerinden bazıları bu dersi vermektedir. Ancak ana dil dersi alaylı çevirmenlere de verilmelidir. Her ne kadar ana dil, önce anneden ve yakın çevreden daha sonra da ulusal kaynaklardan ve geniş çevreden edinilse de (Koç’tan 1992:28 aktaran Sağır, 2007:542), çeviri bağlamında farklı bir boyut kazanır. Tam hakimiyet için derslerin veya alaylı çevirmenlere yönelik kursların açılması gereklidir.

Makalede incelemek üzere ilk sıraya alınan uygulamalı çeviri bölümlerinin neden olduğu sıkıntılara değinilecek olursa, 2013 Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna göre Türkiye’de, 5 devlet üniversitesi ve 9 vakıf üniversitesinde¹³ uygulamalı çeviri bölümleri¹⁴ bulunmaktadır. Bu bölümler İngilizce, Rusça ve İspanyolca dillerinde eğitim vermektedir. Bilindiği gibi bu bölümler, YGS 3 yani Sözel 1¹⁵ puan türünde öğrenci almaktadır. İşte çarpıklık burada başlamaktadır. Dil yeterliğini kanıtlamadan, Sözel 1 ile bu bölümlere yerleşen öğrencilerden sadece iki sene (bir sene hazırlıkla beraber üç sene) içinde piyasa çevirmeni yetiştirmeye çalışmak ne kadar doğrudur? Uygulamalı çeviribilim bölümlerinde öğrencilerin dil problemini aşması için bir

¹¹ Bkz: Çeviri Derneği, Çeviri İşletmeleri Derneği, Çevbir (Çevirmenler Meslek Birliği), TÜCEB (Türkiye Çeviri Öğrencileri Birliği), Kitap Çevirmenleri Meslek Birliği, Alt Yazı ve Dublaj Çevirmenleri Meslek Birliği, Tüm Çeviri İşlemeleri Derneği, MÜTED (Mütercim Tercümanlar Derneği), Kitap Çevirmenleri Meslek Birliği, Türkiye Konferans Çevirmenleri Derneği (TKTD)

¹² Meslek yüksek okulları, belli sektörlere ara eleman yetiştirmek amacıyla hareket eden eğitim kurumları olarak bilinir (Tuncer, 2011:936). Bu tanım uygulamalı çevirmenlik mesleğini de ilgilendirir. Ancak bu bölümlerin varlığı yukarıda da değinildiği gibi birtakım sorunları beraberinde getirir.

¹³ Devlet: Ardahan Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Tunceli Üniversitesi. Vakıf: Avrasya Üniversitesi, Çağ Üniversitesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Kavram Meslek Yüksek Okulu, Kapadokya Meslek Yüksek Okulu, Nişantaşı Üniversitesi, Plato Meslek Yüksek Okulu

¹⁴ Araştırmamızda, uygulamalı çeviri bölümlerinin neden olduğu sorunlarla ilgili bazı çeviri bürolarının da şikayet ettikleri görülmüş olup aynı sorun, Betül Parlak tarafından "Akademik Çeviri Öğretimi ve Çeviride Meslekleşme Sorunları" (2012) adlı bildirisinde vurgulanmıştır.

¹⁵ YGS 3 ve YGS 4 Puan Türleri

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



sene boyunca hazırlık eğitimi de verilmektedir. Ancak bu dil öğreniminde temellerin atılması için iyi bir adım olsa da çevirmen adaylarının çeviri edinci geliştirecek seviyeye ulaşmasını sağlamamaktadır. Bu bölümler, çeviri piyasasının sağlığını bozmamak adına kapatılmalı ya da öğrenciler takviye dil kurslarına gönderilerek veyahut dil eğitimi almak için yurt dışına çıkmaları sağlanarak belli bir olgunluğa getirilmeli ve en azından dikey geçişle mütercim tercümanlık bölümlerine gönderilerek gerekli edinçleri almaları teşvik edilmelidir. Aksi takdirde bu ve benzeri durumlar, uzun süredir tartışılan ve hatta Sakarya Üniversitesi Çeviribilim Doktora bölümünde ders olarak okutulan çeviride kalite sorunlarının artmasına yol açacaktır. Proz.Com internet sitesindeki kullanıcıların şikayet ettiği bir sorun da zaten budur. Atilla Azrak adlı bir kullanıcı konuyla ilgili olarak 5 Eylül 2011 tarihinde "Çeviri kalitesi"¹⁶ adıyla bir başlık açmış ve sorunu şu sözlerle vurgulamıştır: "Türkçesi önündeki bağlamda "sipariş" olan "Auftrag" kelimesini bile "iş emri" olarak çevirmek ya da otomobil kulüplerinden Alman ADAC'ın yıllık arıza istatistiğini "yolda kalma istatistiği" olarak çevirmek ne kadar kötü". Diğer bir forum üyesi de Azrak'ın bu görüşünü destekleyerek redaksiyon için önüne gelen metinlerin kalitesizliğinden yakınmakta ve düzeltmek için çok çaba sarf ettiğini belirtmektedir.

Türkiye'deki serbest çevirmenlerin önündeki diğer bir problem de noter onayıdır¹⁷. Noter, Türkçe Sözlükte, "çeşitli belge ve işlemlere geçerlilik kazandırmak ve yasanın öngördüğü diğer görevleri yerine getirmekle yükümlü, belli nitelikleri ve kendine özgü bir hukuk statüsü olan kamu görevlisi" (*Türkçe Sözlük*, 2011: 1780) olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı gibi, noter veya noterlik önüne gelen belgeleri onaylayarak yasal bir statü kazandırma görevini gördüğü için çevirmen çevirdiği metne gerçek ve doğru olduğunu gösteren bir imza attığında, eserin aslına sadık olarak çevrildiği bu organın nezdinde kanıtlanmış olmaktadır. Oysa ki çevirmen çeviriyi aslına sadık olarak çevirmemiş veya hatalı çevirmiş olabilir. Bu noktada noterin yapılan çeviriyi kontrol edecek bir uzman ekibi var mıdır? Ya da kimlere yeminli çevirmenlik vermektedir? Ne yazık ki noterin böyle bir ekibi bulunmadığı gibi, çevirmenlik yapabilmenin ön şartı olarak kişinin dil bildiğini gösteren bir diploma ya da eşdeğer bir belge yemin zaptı düzenlenmesi için yeterli olmaktadır (Kurt, 2012:56). Yemin zaptı ancak belli birtakım ölçütlere göre düzenlenmelidir. Şöyle ki çevirmenin sadece dil bildiğini ispatlaması yetmez, çeviri eğitimi almış olması veya en azından yurt içinde ve dışında çeviri yeterlik sınavlarından başarılı olması gibi kriterler de aranmalıdır veya Altay ve Ateşman'ın da belirttiği gibi "yeminli çevirmen mekanizması kurulmalıdır. Belge onayları, noterler yerine yeminli çevirmenler tarafından yapılmalıdır" (2012: 3).

Eruz da bu konuya değinerek, "Türkiye'de yapılan çevirilerin çoğunun, yetkin olmayan kişiler tarafından yapılması ve noterin de dil bilmemesi sonucu, hatalarla dolu olduğunu ve birkaç kez yapılmak zorunda kaldığını" (2005: 66) ifade etmiş ve bu açıdan Almanya ile Türkiye'deki çeviri piyasasını aşağıdaki sözleriyle karşılaştırmıştır:

"Türkiye'de Özerk bir çevirmenlik mevzuatı bulunmadığından ve çevirmenlikle ilgili düzenlemeler müsaait olduğundan, noter nezdinde yemin eden herkes "yeminli çevirmen konumundadır". Oysa Almanya örneğinde gördüğümüz gibi, çevirmen yetkinliğini belgeledikten sonra kendi bastığı mührün karşılığı emeğini almaktadır ve alacağı ücret de emeğini karşılamaktadır" (2003: 65-66).

Noter nezdinde sorunlarla karşılaşan çevirmenler Türk çeviri büroları tarafından ağır koşullar altında çalıştırılmaktadır. Proz.Com İnternet sitesinde yapılan araştırma kapsamında, serbest çevirmenlerin özellikle ücret konusunda Türkiye'deki çeviri bürolarıyla sıkıntılar yaşadığı

¹⁶ <http://www.proz.com/forum/turkish/206926-%C3%87eviri_kalitesi.html>, (08.03.2014)

¹⁷ Çalışma kapsamında, Medikoç Tercüme ild yapılan görüşmede noter onayının birtakım problemlere neden olduğu tespit edilmiştir. Bu sorun ayrıca Mehmet Kurt tarafından 2012 yılında yayınlanan "Çeviri ve Çevirmenlik Mesleğinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Ceza Muhakemesi" adlı bildirisinde de ifade edilmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



görülmüştür. Selçuk Akyüz tarafından 15 Nisan 2003 tarihinde açılan "Çeviri Fiyatları"¹⁸ başlıklı konuda forum üyeleri konuyu detaylı olarak tartışmıştır. Türkiye'deki çeviri büroları veya çeviriye ihtiyaç duyan şirketler çevirmenleri düşük ücretle çalıştırmaya hevesli olduklarından, Akyüz; bazı çevirmenlerin kendilerini bu koşullara adapte ettiğini¹⁹ ve yabancı şirketlere dahi kelime başı 0.03 dolar²⁰ gibi ücretler teklif etmeye başladığını belirterek, bunun yurt dışı piyasasını olumsuz etkilediğini belirtmekte ve yabancı şirketlerin çevirinin ucuzluğundan ziyade kaliteye baktığını ileri sürerek "ucuz iş kalitesiz iş demektir" varsayımıyla Türk çevirmenlerle çalışmadığına vurgu yapmaktadır. Bir başka kullanıcı ücretler konusunda yerli çeviri bürolarının çevirmenleri sömürdüğünü ifade ederken, bir diğer forum üyesi de serbest çalışan çevirmenlerin tatili, hafta sonu, gündüzü ve gecesinin olmamasından yakınmakta ve serbest çalışan çevirmenlerin bu haklardan yararlanamadıkları için işsiz bir konumda görüldüğünü belirtmektedir. Bu başlık altında irdelenen sorunlardan da anlaşılacağı üzere, serbest çalışan çevirmenlerin çeşitli sorunları bulunmakta ve haklarının sömürüldüğünden yakınan forum üyeleri²¹, kamu da çalışanlar gibi tatil hakkına sahip olamadıklarından da şikayet etmektedir.

17 Ocak 2006 tarihinde, "Türk Çeviri Büroları Proz'da İş İlanı Vermeli mi?"²² adıyla açılan diğer bir başlıkta benzer konular tartışılmaktadır. Bu konu da Akyüz tarafından açılmıştır. Bu, aslında Akyüz'ün benzer konulardan halen şikayetçi olduğunu ortaya koyar. Bu kez Akyüz, Proz'da ilan veren bazı Türk çeviri bürolarıyla çalıştığını ve ödemelerini istisnasız haftada bir aldığını belirtmekte ancak yabancı bürolara oranla çok daha düşük ücretler belirleyen bazı Türk büroların Proz'da ilan verirken, Türkiye ortalamasına göre fiyat belirlemesinin ve yabancı bürolar gibi yaklaşık otuz-kırk beş gün sonra ödeme yapmak istemesinin doğru olup olmadığını diğer üyelere sormaktadır. Murat Yıldırım adlı bir kullanıcı da Türk çeviri bürolarının Türkçe ilan vermelerinde bir sakınca olmadığını ancak ödemeleri otuz-kırk beş gün vadeyle yapmasının haksızlık olduğunu zira çevirmenlere zaten düşük ücret verildiğini ifade etmektedir.

24 Ocak 2013'te açılan diğer bir konuysa "En Düşük Ücretli İş Rekoru mu? adlı başlığa sahiptir. Bu başlık Raffi Jamgocyan tarafından açılmıştır. Bu başlıkta da araştırma kapsamında Selçuk Akyüz'ün mesajlarına rastlanmıştır. Akyüz bu sefer mesajında şunları dile getirmektedir:

"Merkezi İstanbul'da, şubeleri Ankara ve Katar'da olan bir Türk bürosundan bugün bana ve bazı arkadaşlarımıza bir iş teklifi geldi. Toplam 13762 kelime. MemoQ²³ ile yapılacakmış ve kelimesi tam 0.03 Dolar. Sayfası 9 TL falan. Kalitesine güvendiğim işlerde bile benim proofreading ücretim 0.04 Avro. Kelimesi 0.03 dolara kim iş yapar arkadaşlar²⁴? Yıllar önce Türkçe forumda yazmıştım, Türk büroları Proz'da iş ilanı vermesinler diye. 620 Avro verip, MemoQ alacaksın sonra da kelimesi 0.03 dolara çeviri yapacaksın, gülerim ben buna.²⁵

¹⁸ <http://www.proz.com/forum/turkish/10271-%C3%A7eviri_fiyatlar%C4%B1-page5.html>, (13.03.2014)

¹⁹ Yapılan araştırmada, düşük ücret veren çevirmenlerin de forum üyeleri tarafından eleştirildiği görülmüştür.

²⁰ Proz.com yabancı kaynaklı bir sitedir. Burada bir araya gelen Türk veya Türk vatandaşı serbest çevirmenler, site aracılığıyla çoğunlukla yabancı çeviri bürolarını tercih ettiği için ücretlerini dolar üzerinden vermektedir.

²¹ Serbest çevirmenler

²²

<http://www.proz.com/forum/turkish/41453-t%C3%BCrk_terc%C3%BCme_b%C3%BCrolar%C4%B1_prozda_i%C5%9F_ilan%C4%B1_vermeli_mi-page2.html>, (17.02.2014)

²³ Bilgisayar destekli çeviri aracı

²⁴ Merkezi Yeni Zelanda'da bulunan bir çeviri bürosu olan Straker'dan Rocio adlı bir görevliyle yapılan görüşmede çevirmenlere genelde kelimesi 0.07 veya 0.08 dolar verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Akyüz'ün 2003 ve 2013 tarihlerinde yazdığı mesajlara bakıldığında, Türk çeviri bürolarının çevirmene hala kelimesi 0.03 dolar civarında bir ödeme yaptığı görülmüştür. Dolayısıyla, Türkiye piyasasında iş yapan çevirmenlerin, yabancı bürolarla çalışmayı tercih etmeye başladığı ileri sürülebilir.

²⁵ <http://alb.proz.com/forum/turkish/241937en_d%C3%BCk%C5%9F%C3%BCk_%C3%BCretli_i%C5%9F_rekoru_mu.html>, (11.03.2014)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



Emin Arı adlı bir başka forum üyesi Akyüz'ün bu mesajını destekleyerek şunları ifade etmektedir: "Bu tür firmalar genellikle güzel yurdumun güzide çeviri ajanslarından veya Çin'den ve Hindistan'dan geliyor"²⁶. Görüldüğü gibi, düşük ücret konusyla ilgili incelenen üç başlıktaki konu da farklı zamanlarda yazılmıştır ve ilk başlıkla son başlık arasında neredeyse on senelik bir zaman dilimi bulunmaktadır. Ancak Akyüz'ün de yukarıdaki ifadelerinden anlaşılacağı üzere, serbest çevirmenlerin Türk çeviri bürolarıyla yaşadıkları sıkıntıların halen devam ettiği ortadadır. Özellikle uluslararası düzlemde çeviriye duyulan ihtiyaç artarken, Türk çeviri bürolarının tutumlarını pek değiştirmedikleri bu açıklamalardan anlaşılabilir.

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Madem çeviriye duyulan ihtiyaç günümüz koşullarında arttı. Neden yerli çeviri büroları tutumlarını değiştirmediler? Bunda kısmi de olsa teknolojinin ve internetin yaygınlaşmasının etkisi olduğu söylenebilir. Artık internet günlük hayatımıza o kadar girdi ki, çeviri büroları ücretli ücretsiz her sitede ilan yayımlayabilmekte ve istedikleri çevirmenleri anında bulabilmektedir. Fiyat konusunda anlayamadıkları olursa da internet aracılığıyla hemen bir başkasına yönlenebilmektedir. Bu da daha önce de belirtildiği gibi çeviride kalite sorununun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dil bildiğini düşünen herkes, çeviri işine soyunmakta ve düşük fiyatlar belirleyerek haksız bir rekabete yol açmaktadır. Tek bir çeviri bürosuna bağımlı hale gelmek istemeyen bir çevirmen, ev ofisi şeklinde bir çalışma anlayışı benimseyerek kayıt dışı çeviri yani aslında farkında olmadan korsan çeviri yapmaktadır, bir başka deyişle vergi kaçırmaktadır. O halde, bu gidişata müdahale etmek için resmi bir kurumun kurulması gerekmektedir.

Ayrıca internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla beraber siber dolandırıcılığın da tavan yapmış olduğu görülmektedir. İnternette çeviri işi alan serbest çevirmenler de bundan nasibini almaktadır. Çevirmenleri hedef alan siber dolandırıcılıkta, dolandırıcı çevirmene bir çeviri işi gönderir ancak para ödeme gibi bir niyeti yoktur. E-posta yoluyla kurulan iletişimde sahte bilgiler kullanır ve bu yüzden dolandırıcının gerçek kimliğini tespit etmek oldukça güçtür²⁷. Bu sahte e-postalar, Türk çevirmenlere genelde yurt dışından gönderilmektedir. Kısacası yerli piyasada umduğunu bulamayan veya sıkıntılarla mücadele eden Türk veya Türkiye'de yaşayan çevirmenler, çareyi internet aracılığıyla yabancı kaynaklarda ararken bir de siber dolandırıcılık tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

Bazı yerli çeviri büroları da çevirmenlere belli bir işi göndermeden işin doğru yapılmasını test etme gerekçesiyle, çevirmenlere çoğunlukla internet aracılığıyla birtakım deneme metinleri göndermekte ve çevirmenlerden bunları çevirmesini istemektedir. Yasal hakları kısıtlı olan serbest çevirmen para kazanma güdüsüyle bunu çoğunlukla kabul etmek zorunda kalır ancak deneme metnini çevirip gönderdikten sonra geri dönüş bile alamayabilir. Bu gibi sorunları önlemek, çeviri mesleğinin onurunu yüceltmek ve çevirinin sadece işinin ehli insanlar tarafından legal bir statüde gerçekleştirilmesini sağlamak için Eruz'un belirttiği gibi (2006: 67) çevirmenlikle ilgili ciddi bir mevzuat getirilmelidir. Ayrıca, merkezi Avustralya'da bulunan ve Mütercim Tercümanlar için bir akreditasyon sınavı düzenleyen NAATI²⁸ gibi mercilerin Türkiye'de de teşvik edilmesi gerekmektedir.²⁹ Parlak'a göre de "çeviri türü ve alanının kendine özgü bir sertifikalandırma ve akreditasyon sürecinden geçmesi piyasanın sıklıkla dile getirdiği niteliksiz çeviri ve iş ahlakı olmayan çevirmen sorununu çözmeye katkıda bulunabilir" (Parlak, 2012: 70). Bu öneriyle, akreditasyonsuz çevirmenlerle çalışılmaması sağlanabilir ve kayıt dışı, bir başka ifadeyle korsan çevirilerin önüne geçilebilir.

²⁶ <http://alb.proz.com/forum/turkish/241937en_d%C3%BC%C5%9F%C3%BCk_%C3%BCretli_i%C5%9F_rekoru_mu.html>, (11.03.2014)

²⁷ <<http://www.proz.com/about/translator-scam-alerts/>>, (27.04.2014)

²⁸ National Accreditation Authority for Translators and Interpreters LTD

²⁹ <<http://www.naati.com.au/>>, (21.03.2014)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



Türkiye'deki serbest çevirmenlerin önlerindeki diğer bir ciddi sorun da çevirdikleri kitaplar veya eserlerde suç unsuru teşkil eden herhangi bir içerik varsa, bundan yasal olarak sorumlu tutulabilmeleridir zira çevirmen çevirdiği eserin sahibi olarak değerlendirilebilir. Elif Şafak'ın *The Bastard of Istanbul* adlı romanını Türkçe'ye çeviren Aslı Biçen de Basın Yasasının 2.maddesine dayanarak³⁰ çeşitli suçlamalarla karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla, bu yasanın değiştirilmesi için çevirmen dernekleri de harekete geçmiştir (Gürçağlar, 2011: 86).

Son olarak yukarıda da kısaca vurgulandığı gibi, serbest çevirmenlerin çektiği bir diğer sıkıntı da ağır koşullar altında çalıştırılmalarıdır. Özellikle yerli yayınevleri, çeviri büroları vb çevirmenler için standart bir ödeme yöntemi belirlememekte ve onları korumasız bırakmaktadır (Gürçağlar, 2005:112) Bu sıkıntılara ilaveten, serbest çevirmenlerin tatilleri bile yoktur ve çeviriden para kazanabilmek için hafta sonları bile gece gündüz demeden çeviri yapmak zorundadırlar. Üstelik çeviri bürolarının baskısı altında önlerine bir de "son teslim günü" stresi getirilmektedir. Bu, çeviri kalitesini düşüren bir faktör olabilir. Üstelik çalışma şartları ağır olduğundan serbest çevirmenler duruş bozuklukları, kalp yetmezliği, şişmanlık, yüksek tansiyon, düşük tansiyon, göz kuruluğu, bilgisayar karşısında aşırı kalma sonucu radyasyon maruziyeti, depresyon, eklem bozukluğu, sosyal ilişkilerde bozulma, yaşam kalitesinde düşme³¹ vb pek çok sağlık problemiyle karşılaşabilir. Bütün bu sorunlar, çevirmenleri kaçak iş yapmaya itebilir ve hatta vergi kaçırabilir. Bu da devleti ekonomi zarara uğratmak demektir.

SERBEST ÇEVİRMENLERİN YABANCI ÇEVİRİ BÜROLARINA YÖNLENMESİNDE BU SORUNLARIN ETKİSİ

Özellikle Proz.Com Türkçe forum kısmında yapılan araştırmalarda, serbest çevirmenlerin Türk çeviri bürolarıyla bazı sıkıntılar yaşadığı ve sıkıntılarının büyük bir oranının ise maddi olduğu anlaşılmış ve bu sebeplerden ötürü çoğunlukla yabancı çeviri bürolarıyla çalışmayı tercih ettiği görülmüştür. 15 Nisan 2003 tarihli "Çeviri Fiyatları"³² başlığına geri döndüğünde, bir kullanıcının konuyla ilgili olarak yaptığı şu yorum oldukça çarpıcıdır:

*"Yurtdışından aldığım işlerin ortalaması 0.07 dolar civarında iken bir kaç kere Tayfun Bey'in belirttiği o mikroskobik rakamlara site ahalisine hiç de yabancı olmayan yerli bir çeviri bürosu için çalışma gafletinde bulundum fakat geç olmadan hata yaptığımı fark ettim. Emeğimi heba ederek çalışmaktansa daha iyi bir iş gelene kadar çalışmamaya karar verdim. Hiç de pişman olmadım."*³³

Bu açıklamadan da anlaşıldığı gibi, bu kullanıcı verdikleri düşük ücretlerden ötürü yerli çeviri bürolarıyla çalışmak istememekte ve yabancı çeviri bürolarıyla iş yapmaktadır. Bununla paralel olarak, 17 Oak 2006 tarihinde açılmış "Türk Çeviri Büroları Proz'da İş İlanı Vermeli Mi?"³⁴ konusuna tekrar bakıldığında ise forum üyelerinin yabancı çeviri bürolarıyla çalışmak istediğine dair bazı bulgulara rastlanmıştır. Konuyu açan Akyüz'e göre, yabancı çeviri büroları Türkiye'deki fiyatların en az beş katını vermektedir ve bu çeviri büroları veya çeviriye ihtiyaç duyan yabancı bir şirket daha profesyonel nitelikte olduğundan Türk veya Türkiye'de yaşayan çevirmenin sorunlarının bilincindedir. Tek sorun ise ödeme yurt dışından yapıldığından otuz-kırk beş gün

³⁰ Basın Yasasının 2.maddesi: Çevirmeni eser sahibi olarak tanımlar ve buradan hareketle çevirmeni içerikten sorumlu tutar.

³¹ <<http://mt.org.tr/cozum-merkezi/calisma-sartlari.html>>, (26.04.2014) Mütercim Tercümanlar Derneği tarafından hazırlanan çalışma şartları. Yukarıda bahsi geçen sağlık sorunları, kamuda çalışan çevirmenleri de etkilemektedir.

³² <http://www.proz.com/forum/turkish/10271-%C3%A7eviri_fiyatlar%C4%B1-page5.html>, (13.03.2014)

³³ <http://www.proz.com/forum/turkish/10271-%C3%A7eviri_fiyatlar%C4%B1-page5.html>, (13.03.2014)

³⁴ <http://www.proz.com/forum/turkish/41453-t%C3%BCrk_terc%C3%BCme_b%C3%BCrolar%C4%B1_prozda_i%C5%9F_ilan%C4%B1_vermeli_mi-page2.html>, (17.02.2014)

kadar beklenmesidir. Konuyla ilgili olarak Akyüz'ün, Türk çeviri bürolarına yönelik yazdığı şu ifade oldukça ironiktir: "Proz ve benzeri sitelerde iş ilanı veren Türk bürolarından ricam en azından ilanlarını Türkçe versinler ki, yabancı müşterilerimiz bunların şartlarını görüp bizden benzer ve kabul edilemez şartlar talep etmesinler."

Bir başka kullanıcı da yabancı çeviri bürolarıyla çalıştığını şu sözlerle ifade etmektedir:

"Ben uzun yıllar Türkiye'deki bürolarla bir sürü sorun yaşadıkdan sonra, şimdi Avrupa'daki (Belçika, Almanya, İsviçre, Avusturya, İsveç) bürolarla keyifli bir iş birliği sürdürmekteyim. Ödeme iş teslimininden 4 hafta sonra tüm giderler onlara ait olmak üzere, banka havalesi ile yapılıyor. Bugüne kadar (5 yıldır) bir tek sorun yaşamadım. Böyle çalışmayı herkese candan öneririm"³⁵

Aynı başlıkta kimi kullanıcı, Türk çeviri bürolarının iş ilanı verme hakları olduğunu ve bazı kendini kanıtlayabilmiş Türk çevirmenlere nadiren de olsa yurt dışına yakın fiyatlar verdiğini belirtmekte, kimisi de Türk çeviri bürolarıyla sorunlar yaşamış ve zamanında düşük ücretle çalıştırılmış serbest çevirmenlerin kendilerine olan güvenin kırıldığını ileri sürerek, yabancı çeviri bürolarına düşük ücret vermesini eleştirmektedir. Her ne kadar bazı forum üyeleri, Türk Çeviri bürolarıyla çalışmanın kendileri için problem oluşturmadığını ifade etse de başlıktaki yorumların genelinden anlaşılacağı üzere çoğunlukla yabancı çeviri büroları tercih edilmektedir.

24 Ocak 2013 tarihli "En Düşük Ücretli İş Rekoru Mu?" adlı başlıkta görüş alışverişinde bulunan çevirmenlerin deneyimlerine bakıldığında ise, benzer problemlerin yaşandığı görülmektedir. İlk başlıkla son başlık arasında neredeyse on senelik bir zaman dilimi vardır. Ancak bu on senede çevirmenin sömürülmesi açısından çok fazla bir şeyin değişmediği anlaşılmıştır. O halde eski tarihlerde açılan "Çeviri Fiyatları" ve "Türk Çeviri Büroları Proz'da İş İlanı Vermeli Mi?" konularında geçen sorunların halen güncel olduğu söylenebilir. Haluk Erkan adlı kullanıcının "En Düşük Ücretli İş Rekoru Mu?"³⁶ başlığında yazdıkları bu iddiayı doğrular niteliktedir. Erkan, kendisine YEM yayınlarından Almanca'dan Türkçe'ye bir kitap çevirisi işi geldiğini, kitabın 350 sayfa olduğunu ve sayfa başına 7.5 tl gibi bir ücret teklif edildiğini, bu sebeple işi almayı reddettiğini şu sözlerle belirtmektedir: "Yaklaşık 100.000 kelimeyi 2625 TL gibi gerçekten komik bir rakama çevirmiş olacaktım ve bundan ayrıca %8 stopaj vergisi kesilecekti. Bununla kalsa iyi: ÇEVİRİ'nin sayfasında örnek gösterdiği sözleşmedeki hakların tümü, bana gönderilen sözleşmede yoktu."

Proz'daki ilk iki konu başlığı ve yeni tarihli son başlıkta da görüldüğü gibi, Türkiye'deki çevirmenler kendilerine verilen düşük ücretlerden ve yerli çeviri bürolarıyla yaşadıkları sorunlardan ötürü çoğunlukla internet aracılığıyla temasa geçtikleri yabancı çeviri bürolarıyla çalışmaktadır. Ancak, örneklerden görüldüğü gibi, yabancı çeviri bürolarının tercih edilmesinde ağırlıklı faktör maddi etkenlerdir.

SONUÇ

Bu çalışmada, çeviri olgusunun Türkiye'de şu anki statüsüne değinilerek, meslek olarak kabul edilmesindeki gecikmeler açıklanmaya çalışılmış, Türkiye sınırları içinde yaşayan veya Türk vatandaşı olan serbest çevirmenlerin Türkiye çeviri piyasasında karşılaştığı sorunlar irdelenmiştir. Proz.Com internet sitesinde yapılan araştırma kapsamında, serbest çevirmenlerin genelde maddi faktörler ve Türk çeviri bürolarıyla yaşadıkları problemler nedeniyle yabancı çeviri bürolarına

³⁵<http://www.proz.com/forum/turkish/41453-t%C3%BCrk_terc%C3%BCme_b%C3%BCrolar%C4%B1_prozda_i%C5%9F_ilan%C4%B1_vermeli_mi-page2.html>, (17.02.2014)

³⁶<http://alb.proz.com/forum/turkish/241937en_d%C3%BCr%C5%9F%C3%BCk_%C3%BCretli_i%C5%9F_rekoru_mu.html>, (11.03.2014)

yöneldiği sonucuna ve bulgusuna rastlanmıştır. O halde, yabancı çeviri bürolarının Türkiye'deki muadillarına oranla serbest çevirmenler için daha avantajlı olduğu ileri sürülebilir.

2013 yılına ait bulgular incelendiğinde (Akyüz’ün konu başlıkları, kullanıcı yorumları vb.) bu çalışmanın asıl amacının serbest çevirmenlerin yaşadıkları sıkıntıları ayrıntılı olarak inceleyerek, bu sorunların çözülmesine katkıda bulunmak veya en azından yabancı çeviri bürolarının genelde internet aracılığıyla bağlantıya geçtiği Türkiye'deki veya Türk vatandaşı serbest çevirmenlere sağladığı avantajların aynısını Türk çeviri bürolarının da sağlamasını teşvik etmek olduğu ifade edilebilir. Bunun için devletin ilgili birimleri üstüne düşeni yapmalıdır çünkü Türkiye’deki serbest çevirmenlerin karşılaştıkları sorunlar, vergi kaçakçılığı vb. artırarak devlet kurumlarını zarara uğratar. Devlet üstüne düşeni yapar ve önlemler alınır, yukarıda Türk çeviri bürolarıyla ilgili uzun yıllardır dile getirilen şikayetler ve memnuiyetsizlik azaltılabilecek ve hatta yok edilebilecektir. Bu açıdan, çalışmanın gerek serbest çevirmenlerin önlerindeki sıkıntının daha rahat görülebilmesine gerekse de Türk çeviri bürolarının konuyla ilgili eksiklerinin farkına varmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, serbest çevirmenlerin sıkıntılarının 2014 yılında da halen devam etmekte olduğu ve benzer konuların gündeme getirildiği görüldüğünden, sorun halen güncel olarak varlığını sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

- AKALIN- HALUK, A ve BAŞK, *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu, Ankara , 2011.
- ALTAY, A ve ATEŞMAN, E, "Ulusal Çeviri Politikasına Doğru", *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir*, İstanbul, 2012.
- ERUZ, S, *Çeviriden Çeviribilime*, Multilingual Yayınları, İstanbul, 2003.
- ERUZ, S, "Çeviri Derneği ve Türkiye'de Çevirmenlik Mesleğinin Statüye Kavuşamaması Üzerine On Üç Yıllık Gelgitli Bir Öykü". *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir*, İstanbul, 2012.
- ZUHAL, K, "Dilbilgisi Terimleri Sözlükleri ve Terimlerin Kullanımında Görülen Aksaklıklar", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Mehmet Dursun Erdem), Volume 4/3, Spring 2009, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.787>, p. 2379-2389.
- GÜRÇAĞLAR, TAHİR, Ş, *Çevirinin ABC'si*, Say yayınları, İstanbul, 2011.
- GÜRÇAĞLAR, TAHİR, Ş, *Kapılar: Çeviri Tarihine Yaklaşımlar*, Scala yayıncılık, İstanbul, 2005.
- KURT, M, "Çeviri ve Çevirmenlik Mesleğinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunundaki Yeri" *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir*, İstanbul, 2012.
- KAYA, O, "Çeviri Sektöründe Meslekleşme ve Örgütlenme" *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir*, İstanbul, 2012.
- PARLAK, B, "Akademik Çeviri Öğretimi ve Çeviride Meslekleşme Sorunları" *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu, Avrupa'nın Dili Çeviridir*, İstanbul, 2012.
- SAGIR, M, "Ana Dil mi? Ana Dili mi?" *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Mehmet Dursun Erdem), Volume 2/2, Spring 2007, www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.88> , p. 540-544.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014



TUNCER, M, “Yükseköğretim Gençliğinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Çalışma” *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Sibel Ust), Volume 6/2, Spring 2011, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2265>, p. 935-948.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://alb.proz.com/forum/turkish/241937en_d%C3%BC%C5%9F%C3%BCK_%C3%BCretli_i%C5%9F_rekoru_mu.html 11.03.2014

<http://ceviribilim.com/?p=6256> 24.02.2014

<http://de.yildiz.edu.tr>, 26.04.2014

[http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%C4%B0%20\(24%2006%202013\).pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20%C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20YEN%C4%B0%20(24%2006%202013).pdf)

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/ceviribilim 26.04.2014

http://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/2013/300113/CEVIRMEN_Seviye_6_UMS.pdf 08.03.2014

<http://www.mtb.hacettepe.edu.tr> 26.04.2014

<http://www.mt.org.tr> 26.04.2014

<http://www.naati.com.au/> 21.03.2014

<http://www.proz.com/> 25.02.2014

http://www.proz.com/forum/turkish/206926-%C3%87eviri_kalitesi.html 08.03.2014

http://www.proz.com/forum/turkish/10271-%C3%A7eviri_fiyatlar%C4%B1-page5.html 13.03.2014

http://www.proz.com/forum/turkish/41453t%C3%BCrk_terc%C3%BCme_b%C3%BCrolar%C4%B1_prozda_i%C5%9F_ilan%C4%B1_vermeli_mi-page2.html 17.02.2014

<http://www.proz.com/about/translator-scam-alerts/> 27.04.2014

https://www.strakertranslations.com/about-us/en/about-us_home.cfm 29.04.2014

<http://www.transint.boun.edu.tr> 26.04.2014

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/44/01/180267/icerikler/ygs-ve-lys-hakkinda-merak-edilenler_63205.html 21.6.2014

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

